

Deák Ferenc István

Ajánló

Balázsfalvy Gusztávné – Rácz Ferenc: Boldog születésnapot D.A.D.A. Bp. 2007. 232 oldal. Ár nélkül.

A kötet a D.A.D.A. program megszületésének 15. évfordulója alkalmából készült. A program 1992-es indítása óta hosszú és viszontagságos, de egyértelműen sikeres utat járt be Magyarországon. A rendőrség akkori vezetése felismerte, hogy a rendőrségnek "van keresnivalója" a fiatalok szervezett csoportjaiban, és pedig nemcsak a hagyományos, pusztán tájékoztatásra, informálásra szorító, alkalomszerű rendőrségi osztályfőnöki órákkal, hanem egy jól felépített, pedagógiai tartalommal rendelkező, hosszú távú, komplex megelőzési program közvetítésével is.

A program alapja az USA-ban 1982-ben kidolgozott D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) program. A D.A.R.E.-t a világ számos országa bevezette, mert nemzetközi összehasonlításban igen jó eredményeket értek el a program alkalmazásával.

A D.A.D.A. ennek a programnak a magyar viszonyokra adaptált, átdolgozott változata. A D.A.D.A. mozaikszó, amelyben a betűk jelentése a következő: Dohányzás – Alkohol – Drog – AIDS. A fogalmak egymásutániséga nem véletlenszerű, a betűk sorrendje is követi a fiatalok próbálkozásait és az ezek következtében jelentkező veszélyeket. A mozaikszó sorrendiséget jelez az érintettek számarányát tekintve is. A teljes oktatási program nyolc tanéven át kíséri végig az általános iskolás tanulókat. A program lényege, hogy a megyei rendőrfőkapitányságok, illetve a helyi rendőrkapitányságok állományából a feladatot önként vállaló, kiképzett, hivatásos rendőr meghatározott tematika és tananyag szerint havonta egy alkalommal – általában osztályfőnöki óra keretében – foglakozást tart a tanulóknak.

A könyv sokrétűen mutatja be a D.A.D.A. program 15 évét, a hat magyarországi régió munkáját és elért eredményeit.

Büntetőjog és humánium. Emlékkötet Fonyó Antal halálának 25. évfordulójára. Szerk. Nagy Ferenc. Szeged. Pólay Elemér Alapítvány, 2007. 134 oldal. (A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára 15.) Ár nélkül.

Az alábbiakban az emlékkötet azon tanulmányait emeljük ki, amelyek a börtönügy, illetve a büntetés-végrehajtás kérdésköréhez közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak.

Bató Szilvia történeti jellegű dolgozata azt elemzi, hogy a büntetésekre vonatkozó elvek hogyan jelentek meg a reformkor, az 1840-es évek hazai sajtójában.

Vókó György tanulmánya büntetési rendszerünk reformját végrehajtási szempontból vizsgálja. Az új bv. kódexszel kapcsolatban a következőket írja a szerző: „Olyan törvényre van szükség, amely a jelenleg hatályos, sokszor módosított törvényerejű rendeletnél jobban szolgálja a mai kornak megfelelő büntetési célokat, ugyanakkor épít a büntetés-végrehajtás mai is hasznosítható hagyományaira, értékeire, a korszerű európai megoldásokra.”

Juhász Zsuzsanna dolgozata a börtönegészségügy (ezen belül is főként a kábítószer-használat, a Hepatitis C és B, a TBC, illetve a HIV/AIDS) problémáival foglalkozik.

Lőrincz József *Az elítéltek munkáltatásáról – illúziók nélkül* című írása Fonyó Antalnak egy 1966-os tanulmányából kiindulva a téma aktuális kérdéseit elemzi. A szerző rámutat arra a tényre, hogy napjainkban a fiatalok elítélteknek mindössze 16%-át tudjuk munkáltatni, s hogy a munkával foglalkoztatás beszűkülése kedvezőtlenül hat ki az elítéltek egész idő- és foglalkoztatási struktúrájára. „A bőségesen rendelkezésre álló szabadidő értelmes tevékenységekkel való kitöltése jelenleg a bv. szakma egyik legnagyobb gondja és felelőssége” – írja Lőrincz József.

Esély adunk. Jó gyakorlatok a felnőttképzésben. Bp. Magyar Népfőiskolai Társaság, 2008. 244 oldal. Ár nélkül.

A kötet a magyarországi felnőttképzésben tapasztalható friss innovációs törekvéseket – régiók szerint – mutatja be.

A könyvben helyet kapott a Zalai Népfőiskolai Egyesület „Viszsa a társadalomba” című képzési projektje, amely a fogvatartottak és a büntetés-végrehajtási intézetből szabadulók reszocializációját segítette elő.

Mint ismeretes: a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben megvalósult, 14 hónapig tartó projekt alapvetően a fogvatartottak személyiségfejlesztésére, konfliktuskezelő képességének javítására irányult, de a hozzátartozók gondozását is célul tűzte ki. (Ez a program valójában egy korábbi projekt folytatása volt. A két projektben összesen 149 főt vontak be, és 39 főt állítottak munkába.)

Fehér Lászlóné, a Zalai Népfőiskolai Egyesület titkára beszámolója szerint „A tréningen részt vevők önismerete javult, én-képük megerősödött, konfliktuskezelési készségük jelentősen fejlődött. Erősödött az önálló döntéshozatalra és a döntések következményeinek tudatosítására való képességük és a meghozott döntésekért való felelősségvállalásuk is.”

A projektet megvalósító konzorciumi tagok – a jó eredményekből kiindulva – azon a véleményen voltak, hogy a projekt előzetes vagy letöltő házbán, kis vagy nagy intézetben, fiatalok intézetében, nevelőotthonokban egyaránt megvalósítható.

A projekt jó példája annak, hogy a megyei intézetek – amelyek adottságaikból következően kisebb eszköztárral rendelkeznek a fogvatartotti programok terén – is képesek a fogvatartottak eredményes foglalkoztatására.

Görgényi Ilona: Kárjótétel a büntetőjogban, mediáció a büntetőügyekben. Bp. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2006. 237 oldal. 6 500 Ft.

Sokak számára talán meglepő: a kárhelyreállító igazságszolgáltatás intézménye nem az elmúlt évtizedekben született meg, több évszázados múltra tekint vissza a bűncselekményekre történő büntetőjogi reagálások történetében.

A kötet anyaga négy nagy fejezetből áll. Az első fejezet felvázolja a kárhelyreállító igazságszolgáltatás hazai és külföldi történetét, illetve – főként a nemzetközi szerződésen keresztül – bemutatja mai helyzetét. A második fejezet fontos fogalmi alapvetéseket tisztáz. A harmadik anyagrész a kárjótétel szerepét a tradicionális büntetőjogon belül vizsgálja. A negyedik fejezet a mediáció, illetve a közvetítői eljárás hazai és külföldi gyakorlatát állítja középpontba. A *Melléklet* tartalmazza a mediációval kapcsolatos legfontosabb Európa tanácsi ajánlás – az R (99) 19. sz. Ajánlás – teljes szövegét és a hozzá kapcsolódó *Értelmező jelentést*.

A szerző – aki a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense – könyvében részletesen elemzi a mediáció nemzetközi szintű fogalom-meghatározásait, tipologizálását, a kapcsolódó büntetőjogi elveket, továbbá a mediációs eljárás alapelveit és jogi garanciáit. Bemutatja a mediáció jogintézményének jellemzőit a bűncselekmény, valamint annak elkövetője és elszennvedője oldaláról, illetve a mediátor szemszögéből is.

A kiadvány kiváló elméleti megalapozást nyújt a resztoratív igazságszolgáltatás szélesebb körű hazai elterjesztéséhez, továbbá gyakorlati alkalmazásához.

Látens fiatalkori devianciák. Fiatalkori devianciák egy önbevalláson alapuló felmérés tükrében – „ISRD-2”. Bp. ELTE ÁJK Kriminológiai Tanszék, OKRI. 2008. 197 oldal. Ár nélkül.

A kutatás, amely egy nemzetközi felmérés részét képezte, olyan magyarországi diákokat vizsgált – a gyermek- és fiatalkorú bűnözésről kérdezve őket –, akiknek a szocializációja még nem fejeződött be. A kutatás vezetője Kerezsi Klára volt, a felmérésben Bolyki Orsolya, Győry Csaba, Parti Katalin és Sárik Eszter vett részt.

A kiadvány nyolc fejezetben mutatja be a kutatást és annak eredményeit. A bevezető és a kutatás menetét ismertető fejezetet követően a társadalmi (a családhoz, iskolához, kortárscsoporthoz való) kötődésről, majd az erőszakos devianciákról olvashatunk. Külön fejezet foglalkozik a vagyoni elleni cselekmények, az alkohol- és kábítószer-fogyasztás, valamint az ún. számítástechnikai devianciák helyzetével. Az utolsó fejezet összefoglaló következtetéseket és javaslatokat fogalmaz meg. A *Mellékletek* a kutatás kérdőívét közli.

A könyv számos fontos megállapítást tesz a hazai fiatalok deviáns viselkedéséről, illetve arról, hogy az illető korosztály miként ítéli meg a devianciákat. A kriminológiai kutatás kimutatta, hogy a fiatalok számára elfogadott az erőszakos viselkedés: jelentős részük úgy gondolja, hogy az erőszak hozzátartozik az élethez, az érvényesülésnek valamiféle szükséges eszköze. Sok megkérdezett fiatal úgy látja, hogy az erőszak valamiféle szórakozás is egyben.

A kötetből kirajzolódó, kedvezőnek egyáltalán nem mondható képet tovább rontja, hogy a kutatás nem tudta felmérni az iskolába nem járó fiatalok látens devianciáit, pedig körükben a kriminalitás feltehetően még gyakoribb.

Rendvédelmi Füzetek 2008/1. szám. Bp. Rendőrtiszti Főiskola, 2008. 172 oldal. Ár nélkül.

A Rendvédelmi Füzetek – a Magyar Rendészet mellett – a Rendőrtiszti főiskola olyan kiadványa, amely lehetőséget biztosít azoknak a szerzőknek, akik a rendészettudomány, illetve a rendészeti felsőoktatás valamely területén dolgozva publikálni kívánják eredményeiket, tapasztalataikat.

A rendészettudomány folyamatos önállósulása, akadémiai tudományterületté minősítése, valamint a Rendőrtiszti Főiskola oktatóinak tudományos érdeklődése az elmúlt évek során egyre több igényes publikációt eredményezett, amelyek egy jelentős része a Rendvédelmi Füzetekben látott napvilágot.

A Rendvédelmi Füzetek kiadása 2007-ben – technikai okokból – megszakadt; utolsónak a 2007/2. lapszám jelent meg. A Rendőrtiszti Főiskola vezetése időközben újra megteremtette a sorozat kiadásának feltételeit, így a kiadvány – a szerkesztő, Valcsicsák Imre reményei szerint – a jövőben folyamatos megjelenésre számíthat.

Jelen kötet nem tartalmaz a büntetés-végrehajtás tevékenységével összefüggő tanulmányt, azonban néhány témára érdemes felhívni a figyelmet. Liszkayné Nagy Éva Katalin és Nagy Pálma Adrienn dolgozata a menedékjog történetét mutatja be. Finszter Géza *A nemzetközi rendőrségi együttműködés kútfői az Európai Unióban* című tanulmánya azt vizsgálja, hogy az uniós országok közötti rendőrségi együttműködés mennyiben tekinthető integrációnak, s mely lépések szükségesek az integráció erősítéséhez. Molnár Ákos írása a határellenőrzés és a bűnmegelőzés összefüggéseit tárgyalja, míg Lipics László tanulmánya a *Schengeni Egyezmények* nyomán kialakított magyar-osztrák közös járőr-szolgálat tapasztalait elemzi.

Tóth Zoltán: Életem története. Bp. A szerző kiadása. 2008. 167 oldal. Ár nélkül.

Több életrajzi visszaemlékezés publikálásával a háta mögött fogott hozzá a szerző élete történetének megírásához. Dr. Tóth Zoltán ny. bv. alezredes – Zoli bácsi – 66 évvel ezelőtt kezdte meg a büntetés-végrehajtásnál négy évtizeden át tartó szolgálatát. (Mint ismeretes: a Börtönügyi Szemle 2008. évi 3. számának Ajánlója ismertette a szerző *Szilánkok* című, kéziratos visszaemlékezését, illetve életútját.)

Jelen kötet a jászárokszállási gyermek- és ifjúkor emlékeit idézi fel elsőként, majd a fogházdíjnoki évek történeteit olvashatjuk. (A szerző 1943-ban – 20 évesen – a Budapesti Magyar Királyi Büntetőtörvényszéki Fogház díjnokaként kezdett dolgozni.) Ebben a könyvben csak kevés szó esik a háborúról és a hadifogságról. (Zoli bácsit 1944 novemberében behívták katonának, 1945 tavaszán fogságba esett, majd 40 hónapon át hadifogolyként élt, dolgozott a Szovjetunióban.) Ellenben a Fővárosi Bv. Intézetnél 1948-tól 1951-ig töltött négy év viszonylag nagy teret kap a visszaemlékezésben. *A változatosság nem mindig gyönyörködtet* című fejezet Zoli bácsi „országjárásának” (ugyanis többször áthelyezték) történetét idézi fel. A *Revizori évek* fejezet a BVOP-n – először pénzügyi ellenőrként, majd középvezetőként – töltött évtizedek szubjektív krónikája.

A szép kiállítású, helyenként színes képekkel illusztrált kiadvány jól adja vissza Tóth Zoltán történetmesélő tehetségét, humorát s – nem utolsósorban – szakmai elkötelezettségét.

*(A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára
legújabb szerzeményeiből)*